

การใช้ภาษาไทยและวิธีเรียนภาษาไทยของ นักศึกษานานาชาติโครงการไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Thai Language Use and Thai Language Learning Methods of International Students on The Thai Studies Program at Thammasat University

ธนาวรรณ อยู่ประยงค์
Thanawan Yuprayong

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยชิ้นนี้คือวิเคราะห์การใช้ภาษาไทยและวิธีการเรียนภาษาไทยของนักศึกษานานาชาติและเครือข่ายการติดต่อสื่อสารกับวิธีการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาที่เรียนในโครงการไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 17 คน ข้อมูลได้มาจากอนุทินภาษาและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่าวิธีเรียนภาษาไทยของนักศึกษานานาชาติเน้นการเรียนรู้ในด้านทักษะการพูดเป็นส่วนใหญ่ และผู้ที่มีวิธีการเรียนภาษาไทยมากมีอัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทยมาก

Abstract

The aim of this article is to analyse Thammasat University's international students' use of the Thai language, analyse their Thai language learning methods (TLLM), and to study the relationships between their communicative networks and TLLM. The informants consist of 17 international students

in the Thai Studies Program. The data collection instruments consist of language diaries and interviews with regard to TLLM, most of which deal with speaking. Informants with the highest number of TLLM have the highest ratio of Thai usage per day.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นโครงการที่ดำเนินการเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เพื่อสนับสนุนและจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับในด้านไทยศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งรายวิชาต่าง ๆ ที่นำมาจัดเป็นหลักสูตรไทยศึกษาเป็นรายวิชาที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรปริญญาตรีฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ของคณะต่าง ๆ เช่น วิชาประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น และมีวิชาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ 1 และ 2 (Thai for Non-Native Speakers 1-2; LG. 126, LG. 127) จำนวน 6 หน่วยกิต (โครงการไทยศึกษา, ม.ป.ป.)

ในเรื่องของการใช้ภาษาผู้วิจัยสังเกตพบว่านักศึกษานานาชาติโครงการไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีการใช้ภาษาที่หลากหลายเนื่องจากมีความรู้ภาษาแม่ เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษและยังมีความรู้ภาษาไทยที่ได้เรียนในวิชา ก.126 และ ก.127 (ภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ) ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาของนักศึกษานานาชาติจึงไม่ได้จำกัดเพียงแต่ความรู้ในภาษาแม่เท่านั้นหากแต่ยังได้นำความรู้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยซึ่งเป็นความรู้ในภาษาแม่และภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในระหว่างที่อยู่ในประเทศไทย การใช้ภาษาของนักศึกษานานาชาติจึงมีรูปแบบการใช้ที่หลากหลายและแปรเปลี่ยนไปตามบุคคลที่สนทนาด้วย นอกจากนี้แล้วในการเรียนภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศของนักศึกษานานาชาติก็มีวิธีการเรียนภาษาไทยที่หลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละคน

ในอดีตมีงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนกลางเป็นภาษาต่างประเทศของคนไทย เช่น ยิงรัก ชุนชาติประเสริฐ (2546) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนภาษาจีนกลางของนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาวิชาเอกภาษาจีน

กลางระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาสาขาวิชาเอกภาษาจีนกลาง ระดับปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สุปัญญา ชมจินดา (2538) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อขายสินค้าของผู้ค้าแบบแฟงลอยชาวไทยย่านถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร บุญเรือง ชื่นสุวิมล (2539) ศึกษาการเรียนรู้และการพัฒนา ทักษะทางภาษาอังกฤษของพนักงานโรงแรมชาวไทย อินทิรานาเมืองรักษ์ (2542) วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนและกลวิธีสื่อสารในการสนทนาภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชาลัย ภัทรพร หิรัญภัทร์ (2547) ศึกษาการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานหญิงในสถานบันเทิงย่านพัฒนาพงษ์ ส่วนด้านการใช้ภาษามีผู้ศึกษา เช่น กมลวรรณ ชมวงษ์ (2546) ศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรนานาชาติ ในขณะที่การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของคนต่างชาติมีน้อย เช่น ชุติมา ชมดี (2539) วิเคราะห์การออกเสียงควบกล้ำ ล ในภาษาไทยของนักศึกษาลาว และโตชิยูกิ นะกะงะวะ (2541) ศึกษาเสียงนาสิกท้ายพยางค์ในภาษาไทยของนักศึกษาญี่ปุ่น แต่ยังไม่มีการใช้ภาษาไทยของนักศึกษานานาชาติ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษานานาชาติ โครงการไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์วิธีการเรียนภาษาไทยของนักศึกษานานาชาติ
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาไทยกับวิธีการเรียนภาษาไทย

3. สมมติฐานในการวิจัย

- 3.1 นักศึกษานานาชาติมีการใช้ภาษาไทยที่หลากหลาย

3.2 นักศึกษานานาชาติมีวิธีการเรียนภาษาไทยที่หลากหลาย

3.3 นักศึกษานานาชาติที่มีวิธีการเรียนภาษาไทยที่หลากหลายมีเครือข่ายทางการใช้ภาษาที่หลากหลาย

4. ระเบียบวิธีวิจัย

4.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ นักศึกษานานาชาติ โครงการไทยศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ประจำปีการศึกษาที่หนึ่ง ปีการศึกษา 2547 จำนวน 17 คน แบ่งเป็นชาย 8 คน หญิง 9 คน อายุระหว่าง 19-25 ปี ได้แก่ ชาวอเมริกัน 6 คน ญี่ปุ่น 4 คน ฝรั่งเศส 3 คน เยอรมัน แคนาดา สวีเดนและนอร์เวย์สัญชาติละ 1 คน

4.2 วิธีการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างบันทึกอนุทินภาษา (ภาคผนวก ก) ซึ่งมีรายละเอียดในการใช้ภาษาในรอบวันที่ผ่านมา 4 วัน วันธรรมดา 2 วัน วันหยุด 2 วัน รวมเหตุการณ์ทางภาษาในวันธรรมดา 303 เหตุการณ์ วันหยุด 244 เหตุการณ์ (เหตุการณ์ทางภาษาในที่นี้หมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดจากการใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่างกับคู่สนทนา พร้อมทั้งรายละเอียดวัน เวลา สถานที่ ภาษาของกลุ่มตัวอย่างกับคู่สนทนา) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ผลการศึกษาเรื่องการใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่าง
2. ผลการวิเคราะห์เรื่องวิธีการเรียนภาษาไทย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาไทยกับวิธีการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง

5.1 วิธีการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาในการเรียนภาษาไทย

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการเรียนภาษาไทยกับระยะเวลาในการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างดังได้แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระยะเวลาในการเรียนภาษาไทยกับจำนวนวิธี

ระยะเวลาที่เรียนภาษาไทย	5-6 เดือน	7-9 เดือน	1-3 ปี
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (N=17)	8	5	4
จำนวนวิธีในการเรียนภาษาไทย	2-5	1-5	3-5

ข้อมูลในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนภาษาไทย 1-3 ปี มีวิธีการเรียนภาษาไทยตั้งแต่ 3 วิธีขึ้นไป ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนตั้งแต่ 5-6 เดือน และ 7-9 เดือน มีจำนวนวิธีในการเรียนใกล้เคียงกันคือเริ่มจาก 1 วิธีไปจนถึง 5 วิธี ซึ่งวิธีการเรียนภาษาไทยของนักศึกษานานาชาติแบ่งเป็นทักษะในกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน (ดังแสดงในตารางที่ 2)

5.2 วิธีการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามทักษะด้านต่าง ๆ

วิธีการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าวิธีในการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีวิธีการเรียนที่หลากหลาย (รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 2 และตารางที่ 3) โดยสามารถจำแนกออกเป็นทักษะในด้านต่าง ๆ 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ส่วนทักษะในด้านอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยได้จำแนกนั้นเป็นวิธีการ

เรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เจาะจงอยู่ในทักษะด้านใดด้านหนึ่ง ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่ในการใช้วิธีการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามทักษะ

ทักษะ	ความถี่ในการใช้วิธี	
	ร้อยละ	จำนวน
1. การพูด	48.0	24
2. การอ่าน	16.0	8
3. การฟัง	10.0	5
4. การเขียน	6.0	3
5. การเรียนรู้อื่น ๆ	20.0	10
รวม	100	50

ข้อมูลในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีวิธีในการเรียนภาษาไทย 4 ทักษะ ได้แก่ การใช้วิธีพูด อ่าน ฟัง และเขียน และนอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ จากความถี่ในการใช้วิธีการเรียนภาษาไทยทั้งหมด 50 ครั้ง กลุ่มตัวอย่างมีความถี่จากการใช้วิธีการพูดมากเกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมด ส่วนทักษะอื่น ๆ มี 20% หรือน้อยกว่า (ทักษะการเรียนรู้อื่น ๆ ได้แก่ เปิดพจนานุกรม เปิดหนังสือ แปลจากภาษาแม่เป็นภาษาไทย จดจำคำศัพท์ภาษาไทยและให้นักเรียนไทยสอนภาษาไทย)

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดผู้วิจัยพบว่าวิธีการฝึกฝนการใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีวิธีการเรียนภาษาไทยที่จำแนกออกเป็นทักษะด้านต่าง ๆ ได้ทั้งหมด 15 ชนิด (ดังรายละเอียดในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ระยะเวลาในการเรียนภาษาไทยกับวิธีการเรียนรู้ (%)

วิธีการเรียนรู้ ภาษาไทย	ระยะเวลาในการเรียนภาษาไทย			รวม
	5-6 เดือน	7-9 เดือน	1-3 ปี	
1. พูดและถามเพื่อน คนไทยโดยกล้าพูด และพูดตามสบาย	34.8	38.4	21.4	32.0
2. พูดภาษาไทยใน สถานการณ์ต่าง ๆ	13.0	15.4	7.1	12.0
3. ฟังพูดคนเดียวและ พูดซ้ำ ๆ	-	7.7	7.1	4.0
4. อ่านภาษาไทยในร้าน อาหารและป้ายรถเมล์	8.7	-	7.1	6.0
5. อ่านบทบรรยาย ภาษาไทย	4.3	7.7	-	4.0
6. อ่านหัวข้อและ ข้อความในข่าวสั้น ๆ ในอินเทอร์เน็ต	4.3	-	-	2.0
7. อ่านเนื้อเรื่องและ ตีความ	-	15.4	-	4.0
8. ฟังเพลง ชมภาพยนตร์ และ รายการโทรทัศน์	8.7	7.7	14.3	10.0
9. ฟังเขียนบ่อย ๆ	4.3	-	7.1	4.0
10. เขียนภาษาไทยเป็น สัทอักษร	4.3	-	-	2.0
11. เปิดพจนานุกรม	4.3	7.7	14.3	8.0

วิธีการเรียนรู้ ภาษาไทย	ระยะเวลาในการเรียนภาษาไทย			รวม
	5-6 เดือน	7-9 เดือน	1-3 ปี	
12. เปิดหนังสือ	4.3	-	7.1	4.0
13. แผลจากภาษาแม่เป็น ภาษาไทย	4.3	-	7.1	4.0
14. จดจำคำศัพท์	-	-	7.1	2.0
15. ให้นักเรียนไทยสอน ภาษาไทย	4.3	-	-	2.0
รวม	100 (N=23)	100 (N=13)	100 (N=14)	100 (N=50)

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาในการเรียนรู้ และมีจำนวนวิธีในการเรียนภาษาไทยที่หลากหลายโดยเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียน 5-6 เดือน มีวิธีการเรียนรู้ 23 วิธี ซึ่งหลากหลายกว่ากลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่มที่มีวิธีการเรียนภาษาไทย 13-14 วิธี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนเริ่มต้นคือ 5-6 เดือน ต้องฝึกฝนและพัฒนาความรู้ภาษาไทยอย่างมาก จำนวนวิธีในการเรียนรู้จึงมีความหลากหลายตามไปด้วย

กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนภาษาไทย 7-9 เดือน ใช้วิธีถามเพื่อนมากที่สุด (38.4%) กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนภาษาไทย 5-6 เดือน และ 7-9 เดือน ใช้วิธีการพูดภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนภาษาไทย 1-3 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนภาษาไทยมากที่สุดใช้ทักษะในการฝึกฝนภาษาไทยที่ต่างออกไปจากกลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่ม กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนมากที่สุดใช้วิธีการฝึกพูดน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่มซึ่งได้แก่พูดและถามเพื่อนคนไทย และฝึกพูดภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ

นอกจากนั้นแล้วกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ใช้วิธีฟังเพลง ชมภาพยนตร์ และรายการโทรทัศน์ และเปิดพจนานุกรมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่ม ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียน 1-3 ปี มีพัฒนาการในการเรียนรู้ภาษาไทยที่มากกว่า จึงใช้วิธีการเรียนภาษาไทยที่ยากขึ้นคือการฟังเพลง ชมภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์และเปิดพจนานุกรม ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นวิธีในการเรียนภาษาไทยที่ยากและมีความซับซ้อนกว่าวิธีการเรียนอื่น ๆ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่ม ในวิธีการเรียนภาษาไทยโดยใช้วิธีการอื่น ๆ ที่ใช้น้อย (ต่ำกว่า 10%) และกระจายไปตามกลุ่มการเรียนต่าง ๆ ยกเว้นวิธีอ่านเนื้อเรื่องและตีความ (15.4%) ซึ่งเป็นวิธีเรียนที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียน 7-9 เดือน ใช้วิธีการเรียนภาษาไทยที่ต่างออกไป

กล่าวโดยสรุป กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียน 1-3 ปี ใช้วิธีการพูดและถามเพื่อนคนไทยและพูดภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ น้อยที่สุด แต่ใช้วิธีการฟังเพลง ชมภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์ เปิดพจนานุกรมมากที่สุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่มใช้วิธีการพูดมากที่สุดในการเรียนรู้ภาษาไทย

5.3 อัตราส่วนในการใช้ภาษาไทยในวันธรรมดาและวันหยุดของกลุ่มตัวอย่าง

ในหัวข้อที่แล้ว (5.2) ผู้วิจัยได้กล่าวถึงวิธีการเรียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง และหัวข้อนี้ผู้วิจัยนำเสนอการใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง อัตราส่วนในการใช้ภาษาไทยเป็นอัตราส่วนในการใช้ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน เพื่อแสดงให้เห็นปริมาณการใช้ภาษาไทยต่อวันและการใช้ภาษาไทยโดยรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง อัตราส่วนในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาเรียนภาษาไทยและจำนวนวิธีในการเรียนภาษาไทยดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ระยะเวลา เรียนภาษาไทย	จำนวนวิธี	อัตราส่วนของการใช้ภาษาไทยต่อวัน		
			วันธรรมดา	วันหยุด	เฉลี่ย
A	5-6 เดือน	3	-	0.15	0.07
B	5-6 เดือน	2	0.20	0.25	0.22
C	5-6 เดือน	3	0.07	0.38	0.22
D	1-3 ปี	3	0.22	0.23	0.22
E	1-3 ปี	3	0.29	0.30	0.29
F	7-9 เดือน	2	0.30	0.28	0.29
G	7-9 เดือน	2	0.29	0.33	0.31
H	7-9 เดือน	1	0.60	0.28	0.44
I	5-6 เดือน	2	0.18	0.78	0.48
J	5-6 เดือน	2	0.42	0.66	0.54
K	5-6 เดือน	2	0.42	0.69	0.55
L	7-9 เดือน	3	0.46	0.66	0.56
M	1-3 ปี	5	0.60	0.60	0.60
N	5-6 เดือน	4	0.76	0.50	0.63
O	1-3 ปี	3	0.52	0.81	0.66
P	7-9 เดือน	5	0.72	0.72	0.72
Q	5-6 เดือน	5	0.75	0.78	0.76
N=17		N=50			

การใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างในวันธรรมดาและวันหยุดดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 4 มีอัตราส่วนที่ต่างกันดังนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 17 คน มีอัตราส่วนในการใช้ภาษาไทยตั้งแต่ไม่ใช้เลยจนถึง 0.76 ในวันธรรมดา และ 0.15-0.81 ในวันหยุด การใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉลี่ยทั้งสองวัน กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะมีอัตราการใช้ภาษาไทยตั้งแต่ 0.07-0.76

กลุ่มตัวอย่างที่มีอัตราการใช้ภาษาไทยตั้งแต่ 0.07 ถึง 0.29 มีจำนวนวิธีในการเรียนภาษาไทย 3 วิธีเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาไทยโดยเฉลี่ยที่ 0.31-0.56 มีวิธีในการเรียนภาษาไทย 2 วิธีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาไทยโดยเฉลี่ยที่ 0.60-0.76 มีวิธีการเรียนภาษาไทย 5 วิธีเป็นส่วนใหญ่

กล่าวโดยสรุปอัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง 0.07-0.56 มีวิธีในการเรียนภาษาไทย 2-3 วิธีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทยสูงสุด 0.60-0.76 มี 5 วิธีเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 5 ระยะเวลาในการเรียนภาษาไทยและอัตราเฉลี่ยการใช้ภาษาไทย/วัน

ระยะเวลาที่เรียนภาษาไทย	5-6 เดือน	7-9 เดือน	1-3 ปี
ค่าเฉลี่ยของวิธี	2.87	2.60	3.50
อัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทย/วัน	0.34	0.46	0.44

ตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าอัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มแตกต่างกันดังจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนภาษาไทยมากที่สุดมีอัตราเฉลี่ยในการใช้วิธีมากที่สุด (3.50) และมีอัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทยต่อวันอยู่ที่ 0.44 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียนภาษาไทย 5-6 เดือน มีจำนวนวิธีเฉลี่ยรองลงมาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียน 1-3 ปี แต่มีอัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทยต่อวันน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนภาษาไทย 7-9 เดือน มีอัตราเฉลี่ยในการใช้วิธีน้อยที่สุดแต่มีการใช้ภาษาไทยโดยเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด (0.46)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าระยะเวลาในการเรียนภาษาไทยมีผลต่ออัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทยต่อวัน ดังเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียน 5-6 เดือน มีอัตราเฉลี่ยในการใช้ภาษาไทยต่อวันน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่ม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเรียน 7-9 เดือน และ 1-3 ปี มีการใช้ภาษาไทยโดยเฉลี่ยต่อวันในอัตราที่ใกล้เคียงกัน 0.44-0.46

5.4 เครือข่ายในการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในหัวข้อนี้เพื่อศึกษาเรื่องการเลือกใช้ภาษากับบุคคลต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งผู้วิจัยได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่างกับบุคคลที่สนทนาด้วย เช่น อาจารย์ นักศึกษานานาชาติ ผู้ให้บริการต่าง ๆ เป็นต้น ผู้วิจัยได้แสดงในรูปมาตราบังชี้ (Implicational Scale) ตามแบบของกัล (Gal, 1979: 120) ดังปรากฏในตารางที่ 6 มาตราบังชี้นี้ กัลได้ประยุกต์มาจาก กัทมัน (Guttman, 1949 อ้างใน Gal, 1979: 101) และได้นำมาใช้ในทางภาษาศาสตร์

ตารางที่ 6 มาตราบังชี้การใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	วิธี	คู่สนทนา									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	2	O	O	(OT)	O	-	O	T	-	T	T
C	3	O	(OT)	O	OT	-	OT	(OT)	T	T	T
A	3	O	O	O	OT	-	-	T	T	T	T
H	1	O	O	OT	OT	OT	OT	(OT)	T	T	T
Q	5	O	O	OT	OT	OT	T	T	T	T	T
E	3	O	O	OT	OT	OT	-	T	T	T	T
P	5	O	O	OT	(O)	-	T	T	-	T	T
G	2	O	O	OT	(O)	-	T	T	T	T	T
D	3	O	O	OT	OT	-	T	T	T	T	T
F	2	O	O	OT	OT	-	-	-	T	T	T
K	2	O	O	OT	OT	-	T	-	T	T	T
I	2	O	O	OT	OT	-	T	T	T	T	T
M	5	O	O	OT	OT	T	T	-	T	T	T
N	4	O	OT	OT	OT	-	T	T	(OT)	(OT)	T
O	3	O	OT	OT	OT	-	T	T	T	T	T
L	3	O	(O)	OT	T	-	-	-	T	T	T
J	2	O	(O)	OT	T	-	-	T	T	T	T
N=17	N=50										

ค่าความสอดคล้อง (Scalability) = 93.24%

ข้อมูลในตารางที่ 6 ประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 17 คน ซึ่งแทนด้วยอักษรโรมัน 17 ตัว ตั้งแต่ A-Q
2. จำนวนวิธีในการเรียนภาษาไทย

3. คู่สนทนาประกอบด้วย

- 1 - เพื่อนร่วมชาติ
- 2 - เพื่อนนานาชาติ
- 3 - อาจารย์และเจ้าหน้าที่
- 4 - เพื่อนคนไทย
- 5 - เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 6 - ผู้ให้บริการ
- 7 - บริกรในร้านอาหาร
- 8 - คนขายของ
- 9 - พนักงานเก็บตั๋วโดยสารรถประจำทาง
- 10 - คนขายอาหาร

4. สัญลักษณ์ภาษาที่ใช้ในตารางที่ 6 ประกอบด้วย

- T - ภาษาไทย
- O - ภาษาอังกฤษรวมถึงภาษาต่างประเทศอื่น ๆ หรือการปนภาษาต่างประเทศ
- OT - ภาษาต่างประเทศปนภาษาไทย

5. สัญลักษณ์ () แทน ความไม่สอดคล้องของภาษา

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าข้อมูลแนวนอนแสดงคู่สนทนาหรือบุคคลต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุยด้วย ในแนวตั้งกลุ่มตัวอย่างจัดเรียงตามความสัมพันธ์ค่าความสอดคล้อง ค่าความสอดคล้องคือสัดส่วนที่แต่ละช่องสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมโดยคำนวณจากสมการดังต่อไปนี้

$$\text{ค่าความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่องทั้งหมด} - \text{จำนวนช่องที่ไม่สอดคล้องกัน}}{\text{จำนวนช่องทั้งหมด}} \times 100$$

(Gal, 1979: 20; Chunsuvimol, 1980: 38; ดิษฐ์ ศรีนราวัฒน์ และคณะ, 2537: 5)

ในตารางที่ 6 ช่องแต่ละช่องจากซ้ายมือไปทางขวามือเรียงอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาต่างประเทศคือ O กับคู่สนทนา ข้อมูลนี้บ่งชี้ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะต้องใช้ภาษาต่างประเทศ (O) กับคู่สนทนาในแถวซ้ายมือและจะใช้ O หรือ OT หรือ T กับคู่สนทนาที่อยู่ในแถวขวามือ ในขณะที่เดียวกันหากกลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาไทย (T) กับคู่สนทนาจึงจะใช้ภาษาต่างประเทศคือ O หรือใช้ภาษาต่างประเทศปนภาษาไทยคือ OT หรือภาษาไทยคือ T กับคู่สนทนาในแถวซ้ายมือและจะใช้ภาษาไทยคือ T เท่านั้นกับคู่สนทนาทางขวามือ จะเห็นได้ว่าการจัดเรียงข้อมูลในมาตราบ่งชี้ดังกล่าวจะทำให้เห็นรูปแบบการเลือกใช้ภาษากับบุคคลต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจนและช่วยทำนายการเลือกใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่างด้วย

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้ภาษาต่างประเทศในการสนทนากับเพื่อนร่วมชาติซึ่งโดยทั่วไปแล้วกลุ่มตัวอย่างที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ใช้ภาษาอังกฤษกับเพื่อนร่วมชาติ ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างสัญชาติญี่ปุ่น ฝรั่งเศส จะใช้ภาษาญี่ปุ่นและภาษาฝรั่งเศสพูดกับเพื่อนร่วมชาติ

อย่างไรก็ตามเมื่อกลุ่มตัวอย่างสนทนากับเพื่อนนานาชาติกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ภาษาอังกฤษ (O) ในการสนทนากับเพื่อนนานาชาติ และกลุ่มตัวอย่างบางคนเลือกใช้ภาษาต่างประเทศปนกับภาษาไทย (OT)

ในการสนทนากับอาจารย์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ภาษาต่างประเทศปนกับภาษาไทย (OT) และใช้ภาษา OT ในการสนทนากับเพื่อนคนไทยเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างเพียงบางคนเท่านั้นที่ใช้ภาษาต่างประเทศ (O) ในการพูดกับเพื่อนคนไทย และกลุ่มตัวอย่าง 2 คน ใช้ภาษาไทย (T) กับเพื่อนคนไทย

นอกจากนั้นแล้วกลุ่มตัวอย่างได้สนทนากับผู้ให้บริการต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลจากอนุทินภาษาและการสอบถามเรื่องการใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นภาพของผู้ให้บริการที่อยู่ในสาขาอาชีพแตกต่างกันได้แก่ เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ให้บริการคนไทย เช่น พนักงานเปิดประตู พนักงานทำความสะอาดร้านซักรีดเสื้อผ้า พนักงานบริการโต๊ะอาหารภัตตาคารหรือโรงแรม พนักงานขายของตามห้างสรรพสินค้า พนักงานเก็บเงินค่าโดยสารและพ่อค้าแม่ค้าขายอาหาร

การเลือกใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่างกับผู้ให้บริการคนไทยมีการเลือกใช้ภาษาที่ต่างกันกล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างบางคนมีเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและเลือกใช้ภาษาต่างประเทศปนกับภาษาไทยและกลุ่มตัวอย่าง 1 คน เลือกใช้ภาษาไทยในการสนทนา ส่วนกลุ่มตัวอย่างคนอื่น ๆ ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ดังนั้นรูปแบบการใช้ภาษาจึงไม่ปรากฏ

ในการสนทนากับบุคคลอื่น ๆ ผู้ให้บริการ พนักงานประจำโต๊ะอาหารภัตตาคารหรือโรงแรม พนักงานขายของตามห้างสรรพสินค้า พนักงานเก็บเงินค่าโดยสารรถประจำทางและพ่อค้าแม่ค้าขายอาหาร โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ภาษาไทยและโดยเฉพาะกับพ่อค้าแม่ค้าขายอาหารดังเห็นได้จากตารางที่ 6 ที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 17 คน ใช้ภาษาไทยในการสนทนากับพ่อค้าแม่ค้า

กล่าวโดยสรุป การเลือกใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ภาษาต่างประเทศ (O) เป็นภาษาหลักในการสนทนากับเพื่อนร่วมชาติซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างมีความสนิทสนม ช่วงกลาง ๆ เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศปนภาษาไทย (OT) โดยเฉพาะกับอาจารย์ เพื่อนคนไทยและเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในขณะที่การสนทนาของกลุ่มตัวอย่างกับผู้ให้บริการต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ภาษาไทยมากที่สุดในการสนทนากับผู้ให้บริการคนไทย

6. สรุปผลการวิจัย

ในด้านการใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยพบว่าการใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาไทยที่เป็นไปตามบุคคลที่สนทนาด้วย จะเห็นได้จากตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาไทยกับเพื่อนคนไทยและอาจารย์โดยมีการปนภาษาต่างประเทศอยู่ด้วย ในขณะที่การใช้ภาษาไทยกับบุคคลทั่วไป ได้แก่ ผู้ให้บริการ บริกรในร้านอาหาร คนขายของ พนักงานเก็บตัวโดยสารรถประจำทางและคนขายอาหารนั้น กลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาไทยในการสนทนา

มากที่สุดและมีการปนภาษาต่างประเทศน้อยมาก ผู้วิจัยพบว่าการเลือกใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่างกับบุคคลนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการเลือกใช้ภาษาที่ต่างออกไป โดยเห็นได้ว่าบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและสนิทสนมกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ อาจารย์ เพื่อนร่วมชาติ เพื่อนนานาชาติและเพื่อนคนไทยซึ่งเป็นบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างคุ้นเคยเป็นอย่างดี รูปแบบการเลือกใช้ภาษาของกลุ่มตัวอย่างจึงใช้ภาษาต่างประเทศเป็นส่วนน้อย ในขณะที่บุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่ห่างออกไปหรือเป็นบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างไม่รู้จักและสนิทสนมด้วย เช่น ผู้ให้บริการ พ่อค้าแม่ค้า เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ภาษาไทยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนไทยส่วนใหญ่พูดภาษาต่างประเทศไม่ได้ พูดได้แต่ภาษาไทย

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ชมวงษ์. (2546). **ทัศนคติทางภาษาของนักศึกษาไทย (หลักสูตรนานาชาติและหลักสูตรปกติ) ที่มีต่อการพูดภาษาอังกฤษในหมู่คนไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. โครงการไทยศึกษา (Thai Studies Program). (ม.ป.ป.). **ประวัติและวัตถุประสงค์ของโครงการ** (อัดสำเนา).
- ชุตติมา ชมดี. (2539). การออกเสียงควบกล้ำ ล ในภาษาไทยของนักศึกษาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. **ภาษาและภาษาศาสตร์** 15 (15 กรกฎาคม-ธันวาคม): 59-64.
- ดียู ศรีนราวัฒน์ และบุญเรือง ชื่นสุวิมล. (2537). **การใช้ภาษาไทยของคนจีนในกรุงเทพมหานคร**. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โตชิยุกิ นะกะงะวะ. (2541). **การแปรตามวจนลีลาของเสียงนาสิกท้ายพยางค์ในภาษาไทยของนักศึกษาญี่ปุ่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเรือง ชื่นสุวิมล. (2539). การเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของพนักงานโรงแรม. **ภาษาและภาษาศาสตร์** 14 (มกราคม-มิถุนายน): 15-26.

- บุญเรือง ชื่นสุวิมล. (2529). **อนุทินภาษา: เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา**. โครงการวิจัยเสริมหลักสูตร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (อัดสำเนา).
- ภัทรพร หิรัญภัทร์. (2547). **การเรียนรู้และลักษณะการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานบริการหญิงในสถาบันเท็กซัสพัฒนาพงศ์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยี่งรัก ชุนชาติประเสริฐ. (2546). **กลวิธีการเรียนภาษาจีนกลางของนักศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุปัญญา ชมจินดา. (2538). **กลวิธีในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการขายสินค้าของผู้ค้าแผงลอยชาวไทยย่านถนนข้าวสารกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อินทิดา นามเมืองรักษ์. (2542). **กลวิธีการเรียนและกลวิธีการสื่อสารในการสนทนาภาษาอังกฤษ โดยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Chunsvimol, B. (1980). *Language Use and Communicative Networks of Thai Guest Workers in Singapore*. M.A. Thesis, University of Singapore.
- Gal, S. (1979). *Language Shift: Social Determinants of Linguistic Change in Bilingual Austria*. New York: Academic Press.
- Guttman, L. (1949). *The Basis for Scalogram Analysis*. Indianapolis: Bobbs-Merrill.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเรือง ชื่นสุวิมล ที่ได้เป็นผู้จุดประกายและสนับสนุนให้ผู้วิจัยเขียนงานวิจัยชิ้นนี้ และผู้วิจัยขอขอบคุณศึกษานานาชาติ ภ.127 ประจำภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โครงการไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลตลอดจนการสัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ภาคผนวก ก - ตัวอย่างอนุทินภาษา

Name.....Jed..... Date.....วันอังคารที่ 3 พฤษภาคม 2548.....

Time	Place	Interlocutor	Role-Relationship	Languages You Used	Languages Interlocutor Used	Topic
08.00	Soi WangLang	Shopkeeper	Stranger	T	T	Ordering coffee, my final exam
12.30	Canteen	Vender	Stranger	T	T	Ordering Fried egg and rice
13.00	Canteen	Vic Thai	Friend	T/E	T/E	Discussing class, final exam
15.00	Bus	Thai collector	Stranger	T	T	How much the ticket cost?
16.30	Restaurant	Waiter	Stranger	T	T	Ordered food, chatted about Thammasat University
20.00 Time	Soi Place	Thai friend Interlocutor	Friend Role-Relationship	T Languages You used	T Languages Interlocutor used	Chatted about life, exam, Topic